

דברים מהוך מפגש אדריכלי נוף שהתקיים במשרד שריג-וקסמן, פברואר 2017

בהשתתפות אדריכלי הנוף: נורית ליסובסקי, טל אלון-מוזס, איז'י בלנק, אודי בנימיני, עליזה ברוידא, אסיף ברמן, עופר גלברמן, דפנה גרינשטיין, תמר דראל פוספלד, תמי וינר-סרגוסקי, לב וקסמן, טלי טוך, מיכל טורנר, חצב יופה, מירה יעקבסון, רות מעוז, יעל סופר, צופיה רוזנר-סלע, דנה רייך (עורכת לשונית).

נורית ליסובסקי: הרעיון לספר על עבודותיו של גדעון שריג נולד בשיחה שהייתה לי עמו לפני מספר שנים. ישבנו ביום שמשי על ספסל בשדרות רוטשילד, בסיום סיור שבו הדריך סטודנטים, גאה ונרגש מהשדרה הומת האדם. נתתי לו את הספר תבנית נוף: הגנים של ליפא יהלום ודן צור, והוא עלעל בו ואמר בפשטות נוגעת ללב: "אני רוצה ספר כזה".

אומר את האמת, הייתי מופתעת. האם זה גדעון שכל ימיו היה עסוק בעשייה בשטח ולא ממש החשיב את הדיבור על? כאילו שמע את מחשבותיי, גדעון מיהר לסייג, "אני רוצה ספר, אבל בחצי עובי, עם פחות טקסטים, ועם הרבה תמונות של המקומות, ובעיקר של האנשים שמתמשים בהם". והוסיף: "הרי אני בן 80, מבוגר ומנוסה דיי להבין את הכוח של תיעוד בכתב, תיעוד שכמו הגנים עצמם יישאר הרבה אחרי, ויעגן את העשייה שלי ושל בני הדור שלי בנוף הישראלי. יש לנו מה להראות ובמה להתנאות".

טלי, עמיתה וחברה משותפת של גדעון ושלי, ורבקה, שניהלה את המשרד במשך 30 שנים בקירוב, ריכזו חומרים במטרה להגיש את גדעון לפרס ישראל באדריכלות. הן יצרו סיכום מרשים, טקסטואלי וויזואלי, של 45 שנות עשייה, אשר התניע את המהלך להוצאת הספר.

המאמרים בספר מכנסים תמות מרכזיות בעבודתו של שריג ונוגעים בעקיפין גם בחינוך **לאדריכלות נוף**. אבל, לטעמנו, הם לא הצטרפו לכלל אמירה שמנכיחה באופן ראוי את תרומתו העצומה של גדעון לחינוך דור ההווה והעתיד של אדריכלי הנוף בישראל. משרד שריג, כך למדנו במהלך המחקר המקדים, יותר מכל משרד אחר בארץ, הצמיח אדריכלי נוף ש"פרשו כנפיים", המריאו לדרך עצמאית והפכו לבעלי משרד ואדריכלי נוף מובילים. רשימה חלקית: יעל מוריה ודוד סקלי, עליזה ברוידא, רות מעוז ותמר דראל פוספלד, שלומי זאבי (מנעד), אסיף ברמן (ברמן-ברוט), אודי בנימיני, מירה יעקבסון, דוד אלחנתי וורד אושר, עמרם שילינג, איז'י בלנק, מיכל טורנר (צורנמל-טורנר), עמית סגל ז"ל ואיתמר רעיוני.

תהינו מה הן הסיבות לכך? האם מפני שידע לזהות ולקבץ סביבו סטודנטים מוכשרים? האם קיים מתאם בין היותו מחנך וחונך? ההחלטה לכנס את מי שלמדו עם גדעון או עבדו איתו ורואים בו, גם היום, 'מורה לחיים', נועדה למלא פער זה, ולחתום את הספר דרך סיפור של מפגש ודיאלוג אישי.

עליזה ברוידא: ההיכרות שלי עם גדעון היא תלת-שלבית. הוא היה מורה שלי בבצלאל, עבדתי במשרדו, וכעבור שנים לימדתי איתו בטכניון. המפגש הראשון היה בבצלאל וכבר אז ההתלהבות שלו הייתה יוצאת דופן. גדעון הצליח להפוך דיון על עמדת אשפה למרתק. הוא האמין שכל דבר מלהיב ומעניין, השאלה היא איך אתה עושה אותו.

כשעבדתי במשרד, למדתי מהי טוטליות, להיות לגמרי-לגמרי בעבודה. כולל בערב הלילה של בני שבו עבדתי עד הרגע האחרון. התובנה החשובה מההוראה המשותפת הייתה שאין כזה דבר להתכנן פרויקט בלי להיות בו. זה נכון לגבי סטודנטים ועוד יותר לגבי המורה. באחת מחופשות הפסח הסתובבנו, גדעון, דפנה ואני, בין כל אתרי פרויקט הגמר של התלמידים, לאורך ולרוחב הארץ. הוא חזר ועמד על כך שחייבים להיות בשטח, להסתכל סביב, להרגיש ולהבין את המקום.

רות מעוז: כמה ציוני דרך אישיים בנושא של טוטליות ושל פרגון: הייתי סטודנטית של גדעון בבצלאל. לקראת סיום הלימודים תכננתי מתקן וחסרו לי המון פרטים טכניים. אורי, אחיו של גדעון, היה בעל מסגרייה בקריית גת וגדעון הציע לי להצטרף אליו לנסיעה ולברר עם אחיו את התשובות. כמה נפלא כשמורה מציע הצעה כזו, וכמה לא ברור מאליו.

הייתי העובדת הראשונה במשרד שגדעון פתח ברמת השרון. זה היה משרד קטן, צעיר, מתחיל, שהתנהל בביתו. מבצלאל לא ידעתי הרבה על צמחייה, וגדעון עשה איתי סיורים להכרת הצומח ברחובות רמת השרון. זה היה שיעור מרגש ותוספת נפלאה ללימודים. כיוון שעבדנו בבית, הייתי לפעמים גם בייביסיטר לבנותיו והכנתי להן ארוחות צהריים. אחרי שנה של עבודה במשרד נסעתי לארצות הברית. את הלילה לפני הנסיעה ביליתי בצביעה ידנית של תוכנית לפארק גורן. בארבע השנים בהן שהיתי בארצות הברית גדעון חזר ושאל "מתי את חוזרת?" והיה ברור, לו ולי, שמחכה לי מקום עבודה. בהמשך, עליזה, תמר ואני, שהתחברנו במהלך העבודה המשותפת במשרד, פתחנו משרד עצמאי (ברוידא-דראל-מעוז), וגדעון העביר לנו את אחד הפרויקטים הראשונים: גן בחדרה. הוא התקשר ופרגן ובירך. זה משהו שלמדנו ממנו ואימצנו בהמשך ביחס לעובדים שלנו. עזבנו כי רצינו משרד של נשים. כשאתה עובד אצל מישהו אתה חושב: "גדעון יאהב את זה או לא?" אני הגעתי למסקנה שאני רוצה להחליט אם אני אוהבת או לא.

דפנה גרינשטיין: בשנה א' בצלאל, במחלקה לעיצוב סביבה, למדנו בקבוצות עם מורים שונים בכל טרימסטר, שכל אחד מהם שונה בתכלית. לא ידעתי אז מה זו אדריכלות נוף. גדעון שלח אותנו לרחוב בן-יהודה בירושלים ואמר לנו: "תתעדו אנשים, תספרו אותם, תרשמו איפה הם עומדים ביום ואיפה הם עומדים בלילה, תציירו מה הם עושים, תלמדו את הרחוב". זו הייתה חוויה והפעם הראשונה שההתבוננות במשתמשים ובמרחב הציבורי נשארה איתי.

במסגרת הלימודים טיילנו לנחל כזיב, ועלינו למצפור גורן שעליו הוא עבד באותה עת. רצנו אחריו במעלה ההר, מתנשפים, והוא הסביר איך הוא ביצע את המצפור המדורג על הסלע. בזיכרוני נחרתה אותה עמידה במצפור במטרה להבין איך מתחברים אליו, החשיבה על מה רואים מהמצפור ואיך להסתיר אותו מהנחל, הירידה ממנו לנחל, פרטי המדרגות היפים עם מעקה לא תקני.

לימים כשגדעון עזב את העבודה בגנים הלאומיים, הפרויקט של פארק גורן עבר לידי — סוג של סגירת מעגל. כשפניתי לגדעון, הוא נתן את ברכת הדרך שלו ואמר "אם מישהו היה צריך לקבל את הפרויקט אני שמח שזאת את".

חזרתי ארצה להוראה עם גדעון והרגשתי שאני עומדת בפני אתגר גדול. איך אני לא הולכת לאיבוד לידו? גדעון עזר לי. תחילה השלמתי, לשמחתו, את הדברים שהיה פחות טוב בהם, לכתוב סילבוס, פרוגרמה, לסדר הרצאות, לו"ז. בהמשך יצרנו איזון נכון והשלמה בינינו. בתקופה מסוימת הייתי נוסעת עם גדעון לטכניון, ובדרך הוא היה אומר: "ברשותך, אוכל להאריך את הדרך?", "בואי תראי את הכרמל, כמה יפה בעונה הזו". "בואי תראי עוד דרך", ושוטע עם הרכב במהירות ואני רק מחזיקה את הכיסא ומחכה להגיע לטכניון. והוא מתלהב, מסתכל ימינה ושמאלה ופחות על הכביש המפותל. אחרי הנסיעות האלה הבנתי שאני צריכה לקנות אוטו.

אבל כשנסעתי עם גדעון ראיתי איך שהוא הפנים את הסיטואציה הדמוגרפית החדשה בישראל, את הצפיפות. פתאום הוא דיבר על "האסתטיקה של הצפיפות" וראיתי את המהפך שעבר, ואת היכולת שלו לדמיין את ארץ-ישראל החדשה, לא זו שלו, הנוסטלגית, אלא את הדבר הבא. הוא נהיה המטיף, המבוגר האחראי שדואג לעתיד של הדור הצעיר שיצטרך להתמודד במקום הכי צפוף בעולם המערבי.

תמי וינר-סרוסי: למדתי במחזור השני של הטכניון. ההתלהבות והאהבה של גדעון בלטו. היו לנו מורים מחו"ל שלימדו באנגלית ופתאום גדעון דיבר בעברית את כל המושגים, והרגשתי שההתלהבות והשפה נובעות מאהבה גדולה במקום. הוא היה מחובר מאוד לנוף ולאנשים בישראל וזה היה הבסיס. לגבי ההיכרות עם השטח, היה לו מין משפט כזה: "מעמסים את הסבתא ונוסעים לשטח". ניסינו לפרש את המשפט, להבין, סבתא של מי, שלו או שלנו? אבל בגדול זה היה ביטוי שאמר שלא משנה מה הפרויקט, חייבים להיות בשטח.

יעל סופר: התחלתי לעבוד אצל גדעון בשנה השלישית ללימודים, וחופץ מהפסקה קצרה עבדתי איתו 19 שנה, תמיד במשרה חלקית ומול דברים אחרים. כך שאדריכלות נוף הייתה בשבילי עולם מקצועי אבל תמיד נוספו השלמות. היה לי חיבור טוב עם גדעון, כי למרות הטוטליות שלו הוא אדם רב גוני ויודע לחבר כל מערכת וכל מחקר לנושא של האדריכלות, וגם לחינוך – תחום שעסקתי בו במקביל. השורש של מחנך נטוע חזק באהבת האדם. וזה קשור לאופן שהוא היה רואה את הפרויקט – קודם כול עבור המשתמשים. לא יעזור המזמין, הרשות, העירייה, הרעיונות, המשרד לבינוי ושיכון; אם הפרויקט לא עובר את סרגל קנה המידה לבני אדם. גדעון נאמן למטרה הזו, זו הליבה. מבחוץ המעטפת של רוגז, כעס, עצבים, אבל הליבה היא נתינה וחום. כולנו כאן מסכימים על החיוניות המדהימה של גדעון, וכשאתה יושב ועובד איתו אתה חלק מזה, שותף לחיוניות. כך גם ההוראה שלו שאינה רק מבוססת ידע אלא על נתינה אישית ודוגמה. היה לו צורך ליצור שפה עיצובית שמצד אחד תאפשר לכל אחד את הייחודיות שלו ומצד אחר לייצר כאן איזון קו תכנוני ארץ-ישראלי ועכשווי.

מיכל טורנר: הבחנתי אצל גדעון בשני דברים מאוד מעניינים: האחד, יש לו יכולת לקלוט אנשים מהר, והוא קובע דעה מוצקה, לעתים אחרי שלוש שניות בלבד, ואין בילתה. למרבה הרוגז הרבה מאוד פעמים הוא צדק; מאפיין שני: הוא נוהג לסווג יכולות של אנשים: "אתה יודע לעשות את זה, אז תעשה את זה", ועד הסוף המר, בין שרצית ובין שזה לא מעניין אותך, זו הפכה להיות מטלה קבועה שלך. בשורה התחתונה יש לו יכולת לקרוא אנשים בצורה מאוד פתוחה, ללא הבדל דת, גזע ומין וללא דעות קדומות, יכולת עדינה להבחין בדקויות של אופי ובדקויות של אנשים.

תמר דראל פוספלד: התחלתי לעבוד במשרד של גדעון בשנה האחרונה ללימודים. גרתי בחיפה והמשרד היה ברמת השרון. אהבתי את הדרך, והחיבה של גדעון למרחב הפתוח התחברה אצלי לדרך הארוכה. הנסיעה מחיפה לרמת השרון לקחה הרבה זמן, ולא פעם נשארתי לישון במשרד, על השולחן הגדול שלצידו אנו יושבים עכשיו. הוא ביקש מעצמו ומאחרים טוטליות ובכלל לא הרגשנו עם זה רע. היינו קצת פסיכים, עשינו את זה.

אני זוכרת במיוחד ישיבה רבת משתתפים שעסקה בתכנון חופי הכנרת. כל אחד מהנוכחים הציג את עצמו, ואני אמרתי: "אני עובדת אצל גדעון". גדעון עצר אותי ואמר: "סליחה! את לא עובדת אצלי אלא עובדת איתי", והתחושה הזו של שייכות ואחריות עברה לכולנו במשרד. הפרויקט הוא שלי, אני אחראית לסיים אותו בזמן, גם אם צריך לישון על השולחן. ועוד זיכרון: כשראיתי בפעם הראשונה מה זה מתקן ההרפתקאות, וואו! יש בי ילדותיות מובנית, אבל גן ההרפתקאות, וואי וואי, אי אפשר היה להוריד אותי משם.

בסופו של דבר עזבתי את המשרד של גדעון בגלל נושא הגבולות. גבולות שלא היו. גדעון היה נוסע אלפי קילומטרים, לכל קצווי הארץ, בימי חול, בשבתות, בבקרים ובערבים. הוא היה חוזר למשרד ומדבר על מה קורה שם, מה קורה מעבר לפרויקט, מה קורה במקום אחר. ההבנה הזו, מה קורה מעבר, הקשרים בין המזמין למשתמש לקבלן לאיש התחזוקה, משפיעים עליי מאוד עד היום. אבל אז, הייתי עולה חדשה, חסרת ניסיון, ולא הכול הבנתי. גדעון פתח סניף משרד בחיפה שאני ניהלתי לבדי. ואז, כשהתחלתי לקרוא לבן-זוגי "גדעון", הגעתי למסקנה שאני צריכה לעזוב...

אחרי שעזבתי את גדעון עבדתי במשרד פולק-פרוכטר. אני זוכרת שהם היו בהלם כשנתנו לי פרויקט, קיבלתי החלטות וסיימתי. גדעון נתן את הפלטפורמה לחשוב באופן עצמאי, לשאול שאלות, לחפש את המידע, לבחון חלופות. את הפער הזה בינו לבין מעסיקים אחרים הבנתי רק שנים אחרי.

אודי בנימיני: גדעון הכניס אותי לעבודה בשנה האחרונה בטכניון. אני קראתי לו גיד'לה. היינו מאותה שכונה, וזה היה נוח בנסיעות ובשיחות. גדעון בשבילי הוא הדמות של ה-מורה. מורה אולטימטיבי, דוגמה אישית ותשוקה למקצוע, להתלהבות ולידע. באתי מבניית בתים מעץ והוא ידע על מה הוא מדבר, זאת הייתה כמעט תחרות.

לי ולשלומי [עובד משרד אחר] היו לא מעט שיחות על גבולות, כי התחלנו לשים גבולות לטוטליות הזו. החלטנו בינינו שיום בשבוע אנחנו הולכים הביתה בשלוש, לילדים בבית. גדעון קיבל את זה, הוא שחרר... אבל דרש השלמות במקומות אחרים.

גדעון היה בתזזיתיות מתמדת של נסיעות. ואי אפשר היה לישון בנסיעות עמו, אין שום סיכוי. זה יצר היכרות מאוד אינטימית, זמן לדבר על פרויקטים וללמוד ממנו את צורת ההסתכלות המיוחדת שלו על הפרויקט ועל מה שסביבו. לפני שהתחלתי ללמוד חשבתי שאסיים תואר, אעבוד שנה, וזהו – אפתח משרד עצמאי. אחרי שנה אצל גדעון אמרתי לעצמי: "רגע, כל פרויקט זה משהו אחר", ואחרי שלוש שנים אמרתי "יש לי עוד הרבה ללמוד", וככה עברו שמונה שנים.

צופיה רוזנר-סלע: גדעון היה מורה שלי כשלמדתי בטכניון. ההתלהבות והטוטליות שלו היו מדבקים – כשהייתי מתעוררת באמצע הלילה דקלמתי לעצמי "סלע-עץ-מים". כשהייתי צריכה לבחור מורה לפרויקט הגמר הוא היה הבחירה הטבעית, כשעשיתי שיקולים של התלהבות, ידע, נתינה וזמינות. אם הייתי צריכה הנחיה ביום שישי בארבע וחצי אחר הצהריים – גדעון היה זמין. אם זה היה באמצע שבוע, בערב, כשאני בתל אביב בדרך לבילוי – גדעון תמיד מוכן.

בסוף הלימודים גרתי בקרוון במושב קטן, בחרשים, באמצע שום מקום. הייתה שם המון רומנטיקה כתמונה, לאו דווקא אמיתית, חודש אחרי סיום הלימודים ילדתי, וגדעון היה אחד המבקרים הראשונים שלי. אי שם על ההר פתחתי את דלת הקרוון וגדעון עמד שם, עם עציץ, והוא נשאר איתי המון שעות, נותן לי טיפים להנקה. הילדה בכתה נורא. זה היה בחמסינים של ספטמבר והיא הייתה עטופה בכובע צמר, סוודר ושמיכה, וגדעון הציע: "אולי תוריד קצת בגדים... אולי חם לה". זה לא היה המקום הטבעי שלו, אבל זה היה מקום שהוא יכול היה להתחבר עם הלב שלו לבן אדם האחר, לא מהאבהות אלא מההוראה. ובשבילי הוא מורה עד היום.

איזי בלנק: התחברתי אל גדעון מהיום הראשון שהייתי בטכניון. ובכל פעם שאני פוגש אותו אני קורא לו מורי ורבי. מיד כשהסתיימו הלימודים הוא שאל: "מתי אתה מגיע?"

כבר הזכירו שלנסוע עם גדעון מרגיש כמו רולטה רוסית. אני זוכר שפעם עבדתי מאוחר בלילה במשרד, חיכיתי שיחזור מאריאל או מקרני שומרון. פתאום צלצל הטלפון וגדעון אומר לי: "תשמע, אני שוכב בתעלה בצד הדרך". איך הוא צלצל? אין לי מושג, מישהו כנראה צלצל עבורו. הזעקתי אמבולנס ונסעתי אליו. אני והאמבולנס הגענו יחד ואכן מצאנו את גדעון בתעלה, חבול אך מחייך. הוא התהפך, הרכב היה טוטאל-לוס, והוא יצא מזה איכשהו עם פגיעות קלות. יומיים אחרי זה הוא חזר לעבוד רגיל. תנוח! תירגע! אין עם מי לדבר.

אחד הפרויקטים הראשונים שלי במשרד היה הכניסה לכרמל דרך נחל אורן. כמובן שלפני הכול עלינו על הרכב לנסוע להכיר את השטח. התחלנו להסתובב ופתאום הוא נעלם. במצוק המדרון היורד לנחל אורן נמצאת מערת אצבע, לגמרי מחוץ לתחום הפרויקט, אבל גדעון כבר מטפס לשם, וצועק לי ממעלה ההר: "בוא, בוא, אתה מוכרח לראות את הנוף ולחוש את הסלעים, אם לא תעלה למעלה לא תצליח לתכנן את הפרויקט. אני בן 27 והוא כפול בגילו, מדלג כמו איילה. הגעתי למעלה חסר נשימה, התיישבנו על סלע והוא נשם את אוויר הכרמל ואמר משהו כמו: 'תסתכל למטה, זה החיבור למקום, לארץ-ישראל, לשטח'". דיברנו על החרוב ועל הזית, ועל סלעי גיר ועל שיחי ההרדוף בפתחת הנחל. היה מופלא.

גדעון ידע תמיד לבחור אנשים טובים. זה אפשר לו לעסוק במה שהכי אהב, ללמד. בשבילו זו הייתה שליחות, לגדל את הדור הבא. הוא היה יוצא מהמשרד לטכניון ולא הייתה ברירה, נאלצנו לקבל אחריות. כשעזבתי הוא כעס, אבל זה עבר לו מהר. כשהפרויקט של מכבים עבר למשרד שלי, הוא צלצל ופירגן, וזה היה נדיב ונדיר כל כך.

מירה יעקבסון: בראשית שנות השמונים, חל מאבק עיקש לשמירה על מתלול צורים בשלמותו ולמניעת פריצת כביש במעלה המתלול, שיחבר בין יישובי בקעת בית הכרם ליישובי הגליל העליון שבראש המצוק וצפונה. המאבק, שאותו הובילה החברה להגנת הטבע, כלל, לצד פרסומים רבים בעיתונות המקצועית והיומית גם הפגנות במורד המתלול. גדעון, כמנחה הסטודיו בתכנון נוף, דאג ליידע אותנו, תלמידי, לגבי האירועים השונים, ובעיקר טרח לעודד אותנו להשתתף באופן פעיל בהפגנות שנערכו בשטח. התרשמותי האדירה מהאופן שבו גדעון שריג הציג בפנינו את המחויבות הכרוכה במקצוע ומהמעורבות שניסה לעורר בנו זכורה לי גם למעלה משלושים שנה אחרי, וזו צצה ועולה בכל נסיעה מזדמנת שלי בבקעת בית הכרם, בהביטי אל המתלול. בקיץ 1986 גדעון התקשר אלי, בעודי עובדת במשרד של אדריכל הנוף ארי ארמוני ז"ל, שאל לשלומי וסיפר שיש לו פרויקט שתפור למידותי. "את הרי אוהבת סלעים ואבנים, הלוא כן?" אוהבת מאוד, עניתי בחיוב. כשלושה חודשים לאחר מכן העתקתי את מגוריית לתל אביב והתחלתי לעבוד במשרדו.

גדעון חזר והצהיר שהוא לא מפחד מחזרתיות, שהיא אינה חיסרון ואפשר לעשות את אותה פרנולה בכפר נחום ובפארק הירקון, ולהציב סלעים בתל אביב ובאשדוד, כי "לא כל פרויקט הוא בריאה שצריך להמציא מחדש". ואז הגיע אישור לא צפוי לחותם הזה שלו, כשבנסיעה משפחתית שלנו בחו"ל, בעוד אני מתמוגגת מסלעי הענק בחוץ ומנסה להפנות את תשומת לב ילדי היושבים בספסל האחורי, הם ענו: "טוב... גם בדובנוב יש".

הגעתי למשרד כשהשימוש במחשב החליף את היד הרושמת, וגדעון לא התחבר. היה לו חוסר ביטחון ללכת לפגישה עם חומרים ממוחשבים, כי "מה יקרה אם המחשב ייתקע. הוא לא ממש סמך על ההדמיות בתלת-ממד ועל הזמן שלוקח ל"רנדר", וברגע האחרון לפני פגישה חשובה היה לוקח איתו "ליתר ביטחון" איזו סקיצה רישומית ראשונית, ותולה אותה על הקיר. לא פעם זה מה שנשאר והפך לתוכנית לביצוע.

אסיף ברמן: שנות העבודה עם גדעון היו סוערות, פעמיים התפטרתי, פעם אחת חזרתי. היה אינטנסיבי. האם מישהו אי פעם רב עם גדעון? בהחלט. יום אחד גדעון צלצל אלי בתשע בערב ושאל בזעם: "אתה יודע איפה אני עבשתי? אני נמצא עכשיו בבור, ואני לא רוצה להיות בבור אף פעם". אני אפילו לא ידעתי מאיפה הוא צלצל. אבל התברר שמדובר בגן שתכננתי בחולון, המשך לגן שגדעון תכנן שנים קודם, והיו בו שדרה וכיכר עם מזרקה. ומסביב תכננתי עצים, ממין שונה מאלו של השדרה הקיימת. וגם מיקמתי אותם בניגוד לכיוון השדרה. "אתה יודע מה עשית לי? איך אני אראה את עצמי?", הוא כעס מעבר לקו.

צריך להבין, זו תוכנית שבוצעה בשטח והעצים כבר ניטעו במקום. לפני זה, במשרד, גדעון נותן לך להוביל את הפרויקט ונותן לך ביטחון ואמון מלא. הרגשתי איך אני מתלבד עם הקיר ונהיה לבן. נסעתי לחולון באמצע הלילה, ועם מצית ביד (טרם עידן פנסי הסלולארי), הדלקתי נקודות אור כדי לראות מה קורה שם. ולא הבנתי מה האסון, חוץ מזה שהבנתי שהאסון גדול... למחרת בבוקר הגעתי למשרד מוכן לנזיפה ואף גרוע מזה. וגדעון, מקולח, מסודר ונינוח אומר לי: "אתה יודע מה? חשבתי על זה באמת והיה אפשר לקחת החלטה כזו וזה בסדר, זה אפילו יפה".

לגדעון הייתה היכולת להעביר קווים בצורה פשוטה ובוטחת. אם היו לאתר שגדעון תכנן שני פתרונות אפשריים, ואחד מהם היה ברור, מובן, הגיוני ופשוט יותר, זו תמיד הייתה ההצעה של גדעון. המודרניסט האולטימטיבי. הוא יודע לקחת החלטות בביטחון, גם אם כל יום החלטה שונה, אבל באותו רגע הוא יודע. יש לו את הביטחון הזה של המודרניסט שמעביר קו בתנופה. לי עצמי אין את זה, אני תמיד חושש, גם אם בסוף אני אומר על הפרויקטים שלי "יצא בסדר". אבל אצל גדעון, הוא יודע את הדברים מראש, אין בדיעבד. הוא יודע שיצא בסדר. בפגישות שלנו חזר והסביר לי שאין דבר כזה במקרה, הכל זה תכנון. הוא לימד אותי איך לכתוב סיכום, איך ליישר שורות, איך לכתוב מכתב. הוא אמר, "הכול בחיים זה ארכיטקטורה".

טלי טוך: אם גדעון היה ילד היום, הוא היה ילד ריטלין. אנחנו מכירים את הביטוי שקודם נכנס האגו ואחר כך האדריכל. ואצל גדעון קודם נכנס הלב ואז נכנס גדעון. זו החוויה שלי אותו. הוא ליווה אותי כמורה והרבה פעמים גם כאב רוחני. גדעון רואה אצל התלמיד את מה שהוא עצמו עוד לא יודע שהוא. והוא יודע לעודד ולהוציא את המיטב מכל אחד ואחת. דוגמה קונקרטי: תכננו את גן לאומי ציפורי ואני, כמו תמיד, הייתי אחרת ב-180 מעלות מיתר הסטודנטים בכיתה, וגדעון אמר לי "לכי על זה", והנחה אותי: "אל תשרטטי כמו כולם בטושים, תשתמשי בצבעי בעיפרון, לכי על זה עד הסוף".

במסגרת של פרויקט "הגנים הייחודיים" זכורים לי היטב מסעותינו לאיסוף סלעים מרחבי הארץ. הנסיעות נערכו על פי רוב בימי שישי, ואף על פי שלא היה זה יום עבודה מוצהר במשרד, לא חלמתי להעדר מהן. היציאה לדרך הייתה מוקדם מאוד בבוקר, כי צריך להספיק כמה שיותר, תמיד בחברת הגיאולוג עקיבא פלכסר, איש אשכולות ואיש-רעים להתרועע שהנעים בהסבריו את הדרך, וכמעט תמיד למחוזות רחוקים כגולן, הגליל העליון, הנגב והערבה. בקטעי הדרך שבהם תמו השיחות בינו לבין עקיבא פלכסר היו הדיסקים של מוסיקה קלאסית רועמים להנאת כל הנוסעים ולהפגת הפחד מהנהיגה המהירה יתר על המידה.

לב וקסמן: אני עובד עם גדעון ב-18 השנים האחרונות. אני לא חושב שהוא באמת אדריכל נוף. אני חושב שפשוט דרך אדריכלות נוף הוא מצא את הדרך לחיות. הוא מתעסק בהכול חוץ מאדריכלות נוף – חברה, חינוך, חובה, ערכים, פוליטיקה מקומית, ארצית, תככים עירוניים, חיבורים אישיים, מחויבויות, התנדבות, הקשרים רחבים, והפרויקט הוא רק הסיבה להתחבר לדברים האלו. הרבה שנים הוא ראה במשרד מעין מיקרוקוסמוס, ונראה לי שהוא ניסה ליצור השתקפות של העולם. מניסיוני, אין לו דעה קדומה והוא אינו כפוף להגדרות מקובלות. מהנדס ערבי? יאללה, תתחיל לעבוד, הומו – קדימה, דתי – יופי. כמה שיותר מגוון. בית האח הגדול זה פה! רמת הפתיחות שלו, היכולת לשאת הכול, ועם כל הנחרצות – הוא יכול תוך רגע להיות נחרץ לכיוון השני.

אנשים אומרים לי: "הראיתי לגדעון סקיצה", ואני שואל האם שלל? אם לא, אני משיב לא טוב – מחר תראה לו שוב. לא סופרים כדאיות כלכלית, לא נצמדים לחוזה, לא מתחשבים במתחים – אם הביצוע לא טוב, למחרת מצלצלים לתת על הראש. גדעון לא מייצר המשכיות בעבודות שלו, הוא מתכסס בלי חשבון, לא יודע להתחנף למנהל פרויקט או לראש העיר, אפילו לא סתם לצאת בסדר. אני אומר לו שיותר, שזה האיש שחותם על החשבונות ומעביר עבודה, אבל הוא מתעצבן עליהם (בדרך כלל בצדק), ואומר: "הם פשוט לא מבינים!". בשנים האחרונות גדעון מושקע רק במה שמעניין אותו באמת. הוא שחרר לחלוטין והתפנה לעסוק ב'פוליטיקה' של התכנון, מסתכל ומנתח מלמעלה. כל המתחים נעלמו, רק תיקח, רק תשאיר לו את החוויה, לא דווקא את הפרויקט. הקשר האישי עם האנשים, המבט אל הנוף, הסיורים לארץ שהוא כל כך אוהב.

דנה רייך: אני אניד משהו קטן מזווית הראייה של "משתמשת הקצה". אני מגלה שיש המון מקומות שאני מסתובבת בהם ואוהבת, ואז אני הולכת לברר מי אחראי להם וזה גדעון שריג. וזה קורה לא רק בתל אביב, אלא גם כשאני מטיילת בארץ. אז או שאנחנו מדברים באותה שפה, או שהוא פשוט מאבחן טוב, ומצליח לשים את האצבע על מה ירגיש נוח ונעים. יש קשת רחבה של אנשים שמרגישים "אצלו" בבית. האתרים שלו מצד אחד אסתטיים, נוחים ואף מעניינים עיצובית, ובמקביל המקום לא מסתער עליך, השפה התכנונית והעיצובית שלו מצליחה להשאיר לבל משתמש ומשתמש את הנינוחות להתנהל בה.